

Vergaderjaar 2008–2009

23 432

De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 286

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 december 2008

Op uitnodiging van het scheidende Franse voorzitterschap vond op 30 december in Parijs een informeel EU-overleg plaats van ministers van Buitenlandse Zaken over de situatie in de Gazastrook. Ministers bereikten overeenstemming over een gezamenlijke verklaring, welke als bijlage bij deze brief is gevoegd.¹ Deze verklaring roept op tot een onmiddellijk en permanent staakt-het-vuren, hetgeen de opening van de grenzen en verlening van humanitaire hulp mogelijk moet maken. Voorts roept de verklaring op tot intensivering van het Midden-Oosten Vredesproces (MOVP), binnen het kader van het Annapolis-proces en mede op basis van het Arabische Vredesinitiatief.

Met deze oproep draagt de EU bij aan een gecoördineerde inzet van het Kwartet en de Arabische Liga voor het beëindigen van de vijandelijkheden. Direct voorafgaand aan de bijeenkomst had telefonisch overleg plaatsgevonden tussen de Kwartet-leden (VN, EU, Rusland en de VS). Ook had het Voorzitterschap vooroverleg gevoerd met Egypte en andere leden van de Arabische Liga, met het oog op de ministeriële bijeenkomst van de Liga op 31 december. Binnen het Kwartet bestond overeenstemming over een oproep langs vergelijkbare lijnen als die welke de EU op 30 december deed en het ligt in de bedoeling dat ook van de kant van de Arabische Liga een vergelijkbare oproep wordt gedaan. Een dergelijke internationaal breed gedragen inzet moet de partijen er toe helpen brengen het geweld te staken, verdere burgerslachtoffers te voorkomen, humanitaire hulp toe te laten en het vredesproces te hervatten.

In de discussie over de in de verklaring op te nemen elementen heb ik onderstreept dat Hamas verantwoordelijk is voor de ontstane situatie. Daarvoor kreeg ik van diverse collegae steun. Het eenzijdig opzeggen van het bestand en de raketaanvallen op Israëlische burgerdoelen konden niet anders dan leiden tot zelfverdedigingsacties van Israëlische zijde. Daarmee heeft Hamas zich verantwoordelijk gemaakt voor de ontstane situatie en moet het gewenste staakt-het-vuren eerst en vooral tot stand

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

worden gebracht doordat Hamas de raketaanvallen stopt, hetgeen Israël het mogelijk maakt zijn militaire verdedigingsacties te staken.

In de discussie bestond overeenstemming over de wenselijkheid in de EU-verklaring aan te sluiten bij hetgeen het Kwartet besprak. Wel bleek dat sommigen meer belang hechtten aan een spoedig, kortdurend staakt-het-vuren dat humanitaire hulpverlening mogelijk zou maken en tijd en ruimte zou bieden voor het overeenkomen van een permanent bestand; anderen meenden dat eerst een bestand moest worden overeengekomen en dat daarna pas humanitaire hulp kon worden verleend. Beide noties zijn samengevoegd in de oproep tot een direct en permanent staakt-het-vuren, dat het openen van de grenzen en de verlening van hulp mogelijk maakt. De EU biedt daarbij aan de grensbijstandsmisssie in Rafah te hervatten, in samenwerking met Israël, de Palestijnse Autoriteit (PA) en Egypte, en te bezien of bij andere grensovergangen ook bijstand geleverd kan worden, dit omdat algemeen wordt ingezien dat de grenzen niet verantwoord kunnen worden geopend als de doorlaatposten niet goed worden gecontroleerd. De honderden raketten die Hamas recent heeft afgevuurd bewijzen dat grootschalige smokkel en illegale invoer plaats heeft gevonden in het recente verleden.

Er bestond voorts overeenstemming over het feit dat Hamas met de raket-aanvallen als doel had het vredesproces te frustreren en de positie van President Abbas en de wettige regering van de PA te ondergraven. Dat radicale krachten, zoals Iran, hierin een negatieve rol spelen werd algemeen onderschreven. Dit is een extra reden, zo was het gevoelen, om met de gematigde krachten in de Arabische wereld, waaronder Egypte, samen te werken. Voorts moest getracht worden ook Syrië bij het vredesproces betrokken te houden.

Om blijvende betrokkenheid van de EU te tonen en te bezien op welke wijze deze verder vorm gegeven kan worden, zal een ministeriele trojka onder leiding van het inkomende Tsjechische Voorzitterschap in de eerste week van januari een bezoek brengen aan de regio (Egypte, Israël, PA en Jordanië).

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen